

Evaluatie provinciaal economisch beleid 2007-2011 (HB 1299680)

inleiding

Naar aanleiding van de bespreking van de startnotitie Economische Agenda 2012-2015 op 1 februari 2012 is aan PS toegezegd een overzicht te verstrekken van de resultaten van het economisch beleid van de vorige statenperiode. Dit met vermelding van de bronnen.

Het economische beleid van de vorige collegeperiode is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma economie 2008-2012, getiteld '25.000'. Dat getal staat voor 25.000 extra arbeidsplaatsen, die de provincie in deze periode als resultaat wilde zien. In de bijlage van de startnotitie van de economische agenda 2012-2015 zijn de hoofdlijnen van beleid van de vorige periode aangegeven. Voor de volledigheid is deze tekst ook als bijlage 1 bij deze notitie gevoegd.

Op 20 januari 2011 is in een bijzondere statenvergadering een eindbalans gepresenteerd van het Hoofdlijnenakkoord Flevoland 2007 - 2011 (HB 1089064). De resultaten voor het beleidsonderdeel 'arbeid en economie' zijn in bijlage 2 opgenomen.

Op basis van de eindbalans, de notulen van de bijzondere statenvergadering van 20 januari 2011 en een aanvullende verzameling van gegevens worden hierna de resultaten van beleid op hoofdlijnen weergegeven.

25000 banen

Hoofddoel was het realiseren van een groei van 25.000 banen. Dit is maar ten dele gelukt. De crisis, waarin we vanaf 2008 zijn beland, is daar een belangrijke onvoorziene oorzaak van. De teller bleef steken op een kleine 60%, waarvan het grootste deel gerealiseerd is in de eerste periode. Flevoland laat echter wat banengroei betreft over de gehele periode wel groeicijfers zien die fors boven het landelijk gemiddelde liggen.

Verder blijkt er een grote dynamiek te zijn in Flevoland, want tussen 2007 en 2011 groeide een deel van de bestaande vestigingen met 27.000 banen, terwijl bij een ander deel 23.000 banen verloren gingen. Nog meer dynamiek wordt zichtbaar bij de nieuwe vestigingen (starters, verplaatsingen naar Flevoland) die zorgden voor zo'n 33.000 banen, terwijl er door vertrek en bedrijfsbeëindiging circa 22.000 banen verdwenen.

Europese programma's

Het EPD-programma 2000-2006 is halverwege 2009 afgerond en heeft in de periode 2007-2009 aan werkgelegenheid als na-ijleffect alsnog circa 5.500 banen opgeleverd.

Met Kansen voor West 2007-2013 zijn tot nu toe in Flevoland ca. 235 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd (doel is 750 met hele programma).

Het beleid is relatief breed ingezet, zowel op het gebied van het vestigingsmilieu, arbeidsmarktbeleid als op het terrein van ondernemers-/innovatiebeleid. In onderstaande tabel staan de gekwantificeerde doelstellingen en hetgeen bereikt is.

Doelstellingen en bereik 25.000 banenplan per spoor

Spoor	Onderdeel	Doel	Bereik
optimaliseren van het vestigingsklimaat	Uitgifte bedrijventerreinen: (Omgevingsplan Flevoland 2006).	gemiddeld 75 hectare per jaar	Schatting gemiddeld 35 ha/jaar
	Uitgifte kantoorlocaties: (Omgevingsplan Flevoland 2006).	gemiddeld 50.000 vierkante meter per jaar	Ca 50.000 m ² pj (Almere en Lelystad 2007-2010)
	Open glasvezelnetwerk	beschikbaar voor bedrijven en instellingen	Is aanbesteed, in uitvoering
Stimuleren van kennisclusters	Rond kennisclusters zijn thematische bedrijvenparken ontstaan	Rond drie van de vier kennisclusters	Alleen Geomatica Business Park. Thematische parken life sciences en composieten nog

Spoor	Onderdeel	Doel	Bereik
			in planvormingsfase.
Versterken van het innovatievermogen	van de MKB bedrijven doet aan innovatie	50%	in 2009 (laatste meting) 39%
internationale oriëntatie	toonaangevende internationale bedrijven hebben zich gevestigd	4 toonaangevende bedrijven	3 bedrijven met meer dan 80 banen
	Saldo toename/afname buitenlandse omzet	toename	Niet gerealiseerd: -5%
inzet arbeidspotentieel en starters	Groter deel van de beroepsbevolking werkt in Flevoland (werkgelegenheidsgraad)	75% in 2015	73% in 2011
	Afname werkloosheid	onder het landelijk gemiddelde	Niet gehaald, ult. 2011 7% t.o.v. 6% voor NL
			600 scholingsvouchers 1200 leertrajecten
	Aantal banen	25.000	15.000 (60% van doelstelling)
	werkgelegenheidsgraad	75% in 2015	73% in 2011
beter benutten van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden	toeristisch-recreatieve sector overstijgt gemiddelde economische groei van Flevoland	5% groei werkgelegenheid per jaar	Ruimschoots gehaald: 9,5 % per jaar groei in 2007-2010 (laatste meting)
	nieuwe grote toeristische trekplaatsen van nationale allure	2-3	Gerealiseerd: Flevonice en Aqua Mundo
	nieuwe product-markt combinaties	8-10	Fietsknooppuntennetwerk, de Poldertoren, Landal Waterparc Veluwemeer, Marina de Eemhof
versterken van landbouw en visserij	duurzaam glastuinbouwgebied is gerealiseerd	Uitbreiding Luttelgeest met 450 ha	Gedeeltelijk gerealiseerd. Vraag blijft achter bij prognose.

Statistische gegevens bevolking, banen, vestigingen, werkgelegenheid in Flevoland per jaar

	2007	2008	2009	2010	2011
Aantal banen	161.536	170.947	173.154	174.022	175.974
Innovatiegraad	35% (2005)	nb	39%	nb	nb
Vestigingen (aantal banen) met buitenlandse moeder starters ¹	420 (11.200)	430 (11.300)	420 (11.000)	420 (10.800)	410 (10.900)
Werkloosheid, 31/12	11.500	11.100	13.000	13.000	13.400
werkgelegenheidsgraad	70%	73%	74%	73%	73%
Uitgifte bedrijventerreinen in ha	43,7	49,5	26,8	20,7	nb
Bevolking, 1/1	374.600	378.690	383.450	387.880	391.600

¹ nov-nov

nb= niet bekend

**Tenslotte nog enkele resultaten (bron notulen bijzondere PS vergadering van 20-1-11:
'Verantwoordingsdebat')**

- Succesvolle lobby voor halen Waterdienst naar Lelystad (500 arbeidsplaatsen).
- 60 jeugdondernemingen in onderwijsinstellingen mee gerealiseerd.
- Samen met KvK Ondernemerspunt Flevoland (starters en doorstarters) gerealiseerd; 12.000 startende ondernemingen in periode 2007-2010.
- Toerisme: voor promotie en marketing is bij de OMFL 'Toerisme Flevoland' opgericht en voor productontwikkeling NORT. Flevius Award ingesteld voor succesvolle toeristische ondernemingen.
- Agribusiness: samenwerkingsverband met Wageningen UR: Agriproductie 21^{ste} eeuw.
- Visserij: blueport Urk, opleidingsschip PD 147 en participatie in bestuurlijk platform visserij
- Bijdrage aan High Containment Unit bij CVI Lelystad.
- Bundeling kredietfaciliteitenregelingen.
- Regeling voor technologie- en milieu-innovatie.
- Convenant voortijdige schoolverlaters en actieplan jeugdwerkloosheid met project Flevotalent junior.
- Met andere partners Provinciaal mobiliteitscentrum opgericht, waarmee in 2010 507 mensen uit de werkloosheid zijn gehouden.
- Met andere partners scholingsoffensief uitgevoerd, waarbij 1200 mensen zijn geholpen via leertrajecten.
- Met inzet en financiële middelen provincie: uitbreiding Hoger Onderwijs: Windesheim en Hogeschool Dronten.
- Uitbreiding stages via uitvoering stagenota.
- Meewerken aan bouwconvenant van 26 partijen gericht op 650 leerbanen.

Bijlage 1

Economisch beleid in de vorige collegeperiode

Het economische beleid van de vorige collegeperiode is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma economie 2008-2012. Dit beleid is uitgewerkt in 10 sporen:

- gebiedsspeerpunten
- optimaliseren van het vestigingsklimaat
- versterken van de regionale innovatiekracht
- vergroten van de internationale oriëntatie
- inzet arbeidspotentieel en ondernemerschap starters
- maatschappelijke diensten als kansrijke groeisector
- beter benutten van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden
- versterken van landbouw en visserij
- optimaliseren van gebiedspromotie

Hoofddoel was het (meehelpen) realiseren van 25.000 banen. Dit is vanwege de crisis waarin we vanaf 2008 zijn beland niet gelukt. De teller bleef steken op iets meer dan de helft. Het beleid werd relatief breed ingezet, zowel op het gebied van het vestigingsmilieu, arbeidsmarktbeleid als op het terrein van ondernemers-/innovatiebeleid. De provincie trad op veel fronten op als trekker of duwer. Dit hangt mede samen met de opbouwfase waarin Flevoland op een aantal terreinen nog steeds verkeert, maar ook met een niet altijd duidelijke taakverdeling tussen de provincie en andere partijen.

In deze periode is op het gebied van het vestigingsbeleid de rol van de provincie als regisseur versterkt en is gewerkt aan de voorbereiding van werklocaties van strategisch en bovenlokaal belang, zoals Omala en Flevokust. Binnen het innovatiebeleid is een bijdrage geleverd aan kennisclusters ICT/breedband, geomatica, composieten en life sciences/medische technologie en is met name via de OMFL het innovatievermogen van het MKB in brede zin versterkt. Onder het thema internationalisering is samen met de KVK en het WTC een internationaal programma opgezet, waaronder handelsmissies en via de OMFL is de internationale acquisitie uitgevoerd met nadruk op de kennisclusters. Op het gebied van arbeidsmarkt en ondernemersbeleid is gewerkt aan een betere afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt enerzijds en tussen arbeidsmarkt en onderwijs anderzijds. Via het startersbeleid is een bijdrage geleverd aan de verbetering van de infrastructuur voor hulp en begeleiding. Het beleid voor maatschappelijke diensten richtte zich op zorg, waaronder Almere Health City, sport (o.a. Olympische Spelen 2028), aantrekken van wetenschappelijke voorzieningen, versterken van de culturele infrastructuur en verbeteren van het voorzieningenniveau in het landelijke gebied. Het toeristische beleid kende de beleidslijnen verbeteren basiscondities, versterken regiopromotie en marketing en versterken productontwikkeling. Binnen het landbouwbeleid ging de aandacht uit naar verduurzamen, innovatie en verbreden en verdiepen van de bedrijfsvoering. Voor de visserijsector waren de aandachtspunten vergroten van de afzetmarkt, o.a. via exportbevordering, structuurversterking en daarnaast ook verbreden van de economische basis van Urk. Op het gebied van promotie is geïnvesteerd in een brede integrale promotie van Flevoland en internationale promotie. Vanuit het EZ beleid is tevens bijgedragen aan de provinciale speerpunten Markermeer/IJmeer, Oostvaarderswold, Lelystad Airport, Noordelijk Flevoland en schaa sprong Almere.

Bijlage 2

Eindbalans beleid 'arbeid en economie'

Bron: 'Eindbalans hoofdlijnenakkoord Flevoland 2007-2011' (NB 1089064)

Themadoelstelling: 25.000 banen erbij in de periode 2007-2011.

Gedurende deze collegeperiode moeten we constateren dat na een aanvankelijk voorspoedige groei van het aantal banen deze groei onder invloed van de wereldwijde kredietcrisis fors is afgevlakt. De crisis, waarin we vanaf 2008 zijn beland, is daar een belangrijke onvoorziene oorzaak van. De teller bleef steken op een kleine 60%, waarvan het grootste deel gerealiseerd is in de eerste periode. Flevoland laat echter wat banengroei betreft over de gehele periode wel groeicijfers zien die fors boven het landelijk gemiddelde liggen.

Verder blijkt er een grote dynamiek te zijn in Flevoland, want tussen 2007 en 2011 groeide een deel van de bestaande vestigingen met 27.000 banen, terwijl bij een ander deel 23.000 banen verloren gingen. Nog meer dynamiek wordt zichtbaar bij de nieuwe vestigingen (starters, verplaatsingen naar Flevoland) die zorgden voor zo'n 33.000 banen, terwijl er door vertrek en bedrijfsbeëindiging circa 22.000 banen verdwenen. (NB Deze werkgelegenheidscijfers zijn aangepast op basis van actuele gegevens. In de eindbalans waren nog geen gegevens voor geheel 2011 beschikbaar)

Flevoland laat daarmee over de gehele periode groeicijfers zien die fors boven het landelijk gemiddelde liggen.

Deze groei van de werkgelegenheid is de resultante van onze strategie gericht op nieuwe, aanjagende initiatieven, maar ook - onder de invloed van de kredietcrisis - de resultante van onze inzet gericht op behoud van bestaande werkgelegenheid.

Optimalisering van het vestigingsklimaat door onder andere:

- vraagbundeling glasvezelnet 'fiber to the business' buitengebied Lelystad en Zeewolde.
- Actualisatie Visie Werklocaties Flevoland met inbegrip van sturingsfilosofie en een set werkafspraken over de ontwikkeling van nieuwe werklocaties met de gemeenten.
- Opstelling Provinciaal Herstructureringsprogramma Flevoland.
- Ontwikkeling lokaties multimodale overslag 'Flevokust' en 'Blocq van Kuffeler'.

Versterking van de regionale innovatiekracht door onder andere:

- Opzet Flevolands platform (RADI) voor ontwikkelen kennis- en innovatieagenda.
- Ontwikkeling clusters van bedrijvigheid rond de thema's Life Sciences, Composieten, Agribusiness, Geomatica en Creatieve Industrie.
- 11gehonoreerde projecten Pieken in de Delta.

Vergroten internationale oriëntatie door:

- Internationaliseringsprogramma met WTC en KvK.
- Internationale acquisitie via OMFL.
- Handelsmissies buitenland (China).

Inzet arbeidspotentieel en starters door o.a.:

- Opzet Ondernemerspunt Flevoland (m.n. startersbegeleiding).
- Regievoering met gemeenten, UWV, sociale partners en beroepsonderwijs in Provinciaal Platform Arbeidsmarkt.
- Opzet en uitvoering Scholingsoffensief (2000 Flevolandse met een niet afgeronde of relevante opleiding krijgen bijscholing).
- Bijdrage aan Mobiliteitscentrum, Convenant Voortijdige Schoolverlaters, Actieplan Jeugdwerkloosheid.
- Afsluiten Bouwconvenant (26 organisaties bieden 650 Flevolandse 'bouwjongeren' een leerwerkbaan).
- Diverse projecten voor specifieke doelgroepen; De Zomerondernemer, De Basisz.

Benutten toeristisch-recreatieve mogelijkheden door onder andere:

- Opzet nieuwe marketingorganisatie Toerisme Flevoland.
- Project NORT gericht op ondersteuning ondernemers bij productontwikkeling.
- Bijdrage aan grote projecten als Flevonice, De Blauwe Diamant.
- Instellen ondernemersonderscheiding Flevius Award.

Versterken Landbouw en Visserij door onder andere:

- Opstart project Agroproductie 21^{ste} eeuw samen met de WUR.
- Project biologische landbouw 'Van Flevolandse bodem'.
- Onderzoek naar/ bijdrage aan nieuwe kansrijke initiatieven: glastuinbouw-viskweek, C2C-agropark, Patato University, handelscentrum Urk Fish Capital, netwerk Blue Port Urk voor branding, Opleidingschip PD 147, tweede haven Urk.

Her EPD-programma 2000-2006 is halverwege 2009 afgerond. Het programma heeft in de periode 2007-2009 aan werkgelegenheid 5.500 banen opgeleverd.

Naast deze kwantitatieve vertaling van onze inspanningen is het goed te benoemen dat in deze periode de economische structuur van Flevoland aanzienlijk is versterkt. Zo is het vestigingsklimaat verbeterd, is ondernemerschap gestimuleerd en is gericht ingezet op het versterken van de concurrentiepositie van het zittende bedrijfsleven door het stimuleren van innovatie en internationale handel, maar ook door gerichte ondersteuning binnen enkele groeisectoren. Aan structuurversterking hebben onder andere de succesvolle Midden- en kleinbedrijfsregeling en de Investeringspremieregeling, waarvan respectievelijk 17 en 33 bedrijven gebruik hebben gemaakt bijgedragen. Zo is het bedrijf 'De Slegte' (IPR) vanuit Amersfoort verhuisd naar Lelystad en is de handelonderneming Vermes (MKB), gevestigd in Almere, fors uitgebreid.

Met OP-West 2007-2013 zijn tot nu toe ca 235 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd. De regeling Technologie Milieu Innovatie (TMI), is een subsidieregeling voor in Flevoland gevestigde MKB-ondernemers die voor eigen risico een (milieu)innovatief ontwikkelingsproject uitvoeren. Omdat deze regeling zeer succesvol verliep, is in 2010 een extra bedrag van 2 miljoen euro toegevoegd aan het TMI-budget, waardoor in totaal 5 miljoen euro beschikbaar is. Tot nu toe zijn 23 projecten ingediend. Twee voorbeelden van projecten die gebruik maken van de TMI-regeling zijn Van der Molen Installatie en opleidingsbedrijf ACVO, beide uit Emmeloord. Zij hebben een innovatietraject gestart waarbij onderzoek wordt gedaan naar verwarmen, koelen en ventileren van natuurlijke energiebronnen (zon, aarde, biomassa en hergebruik restwarmte). Het doel is om gebouwen klimaatneutraal te maken of zelfs energie te laten produceren.

Pireco Productie B.V., dat eveneens heeft geprofiteerd van de TMI-regeling, ontwikkelt natuurlijke en biologische middelen die via de wortels worden opgenomen in gewassen. Het middel verandert de smaak op dusdanige wijze dat het alleen waarneembaar is voor insecten. Het middel zorgt ervoor dat het milieu niet onnodig belast wordt. Bovendien krijgt het gewas meer weerstand en worden natuur en gewas niet geschaad, waardoor een beter natuurlijk evenwicht ontstaat.

De verdere sociaal-economische ontwikkeling van het visserijgebied Urk wordt gestimuleerd door de uitvoering van Europese projecten. Deze worden vanuit de lokale leefgemeenschap geïnitieerd en zijn gericht op het stimuleren, versterken en verbreden van de (kennis) economie en visserijsector door innovatie en duurzaamheid. Na een lange voorbereidingstijd vanaf 2007, is in 2010 gestart met de uitvoering. De uitvoering - onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van EL&I - vindt plaats in de vorm van tenderopenstellingen. In 2010 hebben 2 tenderopenstellingen plaatsgevonden. Twee voor Flevoland ontwikkelde projecten, i.c. 'De Boet' en opstarten van een retail vers divisie Sea Fresh BV, zijn inmiddels in uitvoering genomen.

Het GEO Valley-project beoogt door kennisontwikkeling en kennisoverdracht de (inter)nationale marktpositie van het geomaticacluster te versterken in een marktsegment dat tegelijk bijdraagt aan een duurzaam beheer van de leefomgeving.

Het project 'EnergieRijk' omvat het realiseren en uitvoeren van innovaties op het gebied van duurzame energie. Daarnaast wordt de samenwerking tussen partijen gestimuleerd om kennis over bestaande technieken van kennisinstellingen en bedrijven te verspreiden.

Het CrossMedia Expertisecentrum maakt een combinatie van verschillende mediatechnieken en platforms, zodat de boodschap optimaal aan de doelgroep gepresenteerd kan worden.